

'Solidariteit' kun je beter afschaffen

Verzekeraars en solidariteit worden vaak in één adem genoemd. Toch denk ik wel eens dat het goed zou zijn het begrip 'solidariteit' in de context van verzekeringen af te schaffen, omdat het voor onnodige verwarring zorgt. Het afgelopen jaar mocht ik tweemaal deelnemen aan sessies van het Actuarieel Instituut, waarin deze term een belangrijke rol speelde. Daarvan leerde ik dat 'solidariteit' een complex begrip is met verschillende betekenissen. Zo worden zorgen over 'afnemende solidariteit' nogal eens gebruikt als argument tegen de verdere inzet van Big Data-analyses door verzekeraars. In dit artikel neem ik die argumentatie kritisch onder de loep en ga ik in op segmentatie en differentiatie. Ook constateer ik dat zorgen over solidariteit nooit helemaal worden weggenomen puur door erover te discussiëren. Daarom heeft het Verbond de Solidariteitsmonitor ontwikkeld. Ook daarover vertel ik u meer.

Toen dit voorjaar bekend werd dat bepaalde autopremies zouden stijgen, werd het Verbond om commentaar gevraagd. Eén van de Verbondsdirecteuren legde uit dat de kosten van autoschades onder meer stijgen vanwege de steeds complexere techniek in auto's. Waar het vervangen van een bumper tot enkele jaren geleden betrekkelijk goedkoop was, loopt zoiets bij moderne auto's flink in de papieren omdat die vol met sensoren zitten. Een logisch verhaal.

Toevallig waren we als Verbond die week net op een digitaal platform in 'gesprek' met ruim 100 consumenten over hun visie op datagebruik door verzekeraars. In één van die gesprekken kwamen de gestegen autopremies ter sprake. Diverse mensen gaven aan dat ze niet gediend waren van premieverhogingen met deze reden. "Ik rijd een tien jaar oude Toyota zonder al die dure techniek. Waarom moet mijn premie dan omhoog? Laat de mensen die zich die dure auto's kunnen veroorloven zelf maar de premie betalen die nodig is voor dit soort dure reparaties."

GEZOND VERSTAND

Is hier sprake van een gebrek aan solidariteit? Ik vind van niet. Dat mensen met een oude Toyota niet willen meebetalen aan de dure schade van een Tesla vind ik geen teken van een gebrek aan solidariteit, maar van gezond verstand. Natuurlijk wil je daar niet aan meebetalen.

GEEN GEBREK AAN SOLIDARITEIT MAAR KWESTIE VAN GEZOND VERSTAND

Verzekeraars maken dan ook al jaren onderscheid tussen groepen klanten, op grond van postcodes, de waarde van auto's, inkomens en allerlei andere risicofactoren. We noemen dit 'segmenten' en zonder dit soort onderscheid zouden verzekeraars niet lang bestaan. Stel je voor dat een verzekeraar één premie voor alle klanten zou rekenen, ongeacht de omvang van het individuele risico. Dan zouden alle mensen met een laag risico snel afscheid nemen van deze verzekeraar.

Onderscheid maken tussen groepen klanten is dus essentieel voor verzekeraars. Is dit in strijd met 'de solidariteitsgedachte' of staan segmentatie en solidariteit los van elkaar? Dat hangt natuurlijk van je definities af, maar wat mij betreft zijn het twee verschillende zaken: binnen segmenten kan de solidariteit heel groot zijn.

Een mooi voorbeeld hiervan zijn de broodfondsen die de laatste jaren zijn opgekomen. Dat zijn groepen zelfstandigen die met elkaar een fonds vormen, waaruit zieken een tijdelijke uitkering kunnen ontvangen. De solidariteit binnen die groepen is sterk: men helpt elkaar niet alleen financieel, maar vaak ook praktisch. Het bijzondere is dat de groepen klein zijn: minimaal 20, maximaal 50 deelnemers. Die beperkte omvang is belangrijk, omdat deelname aan zo'n groep veel vertrouwen vraagt: als iemand zich ziek meldt, kost dat serieus geld voor de leden. Die blijven alleen deelnemen als ze er vertrouwen in hebben dat niemand misbruik maakt van het fonds. Betekent die beperkte omvang dat er weinig solidariteit is? Dat lijkt mij niet. Misschien betekent die beperkte omvang wel dat er juist heel veel solidariteit is.

Drs. J. Schaffers is beleidsadviseur bij het Verbond van Verzekeraars.

BIG DATA

Stel nu dat verzekeraars met Big Data meer zicht krijgen op de individuele risico's en dan ook van dit soort kleine groepen gaan samenstellen van gelijksoortige risico's, hollen zij dan de solidariteit uit of maken ze juist meer solidariteit mogelijk? Voor beide stellingen is wat mij betreft wat te zeggen. Hieruit concludeer ik dat het woord 'solidariteit' misschien beter afgeschaft zou kunnen worden.

ER MOET HEEL WAT GEBEUREN VOORDAT GROEPEN KLANTEN ONVERZEKERBAAR WORDEN

Als mensen vrezen voor het einde van de solidariteit, maakt men zich geen zorgen over de hoogopgeleiden of hoge inkomens. De zorg richt zich op laagopgeleiden en lage inkomens: kunnen zij zich nog wel verzekeren? Dat is het échte probleem waar we naar moeten kijken: leidt de inzet van Big Data tot mogelijke onverzekerbaarheid? Dat is niet ondenkbaar: als een bepaalde groep klanten een zeer hoog risico blijkt te lopen, kan dat leiden tot een hoge premie, (die mogelijk onbetaalbaar wordt voor sommigen) of kunnen verzekeraars besluiten deze klanten helemaal geen aanbod meer te doen.

HOBBELS

Op zich zijn er nog diverse 'hobbels' te nemen voor deze onverzekerbaarheid zich echt aandient. Allereerst moet de groep klanten heel duidelijk te identificeren zijn. Het verband tussen risico/schade en de factoren die deze veroorzaken moet heel hard zijn. Anders sluiten verzekeraars niet dezelfde klanten uit of laten zij niet dezelfde klanten meer betalen. In dat geval kunnen klanten misschien niet meer bij de ene verzekeraar terecht, maar wel bij de andere.

En is dat verband wel heel hard, dan kan het ook nog gebeuren dat mensen met elkaar een onderlinge verzekeraar starten. Denk aan de eerdergenoemde broodfondsen. Ook juweliërs en vrachtwagenchauffeurs begonnen eerder een succesvolle onderlinge.

Als dit geen mogelijkheid is, bijvoorbeeld omdat er geen herverzekeraar bereid is het risico te dragen, dan kunnen klanten nog terugvallen op De Vereende (het oude Rialto). De verzekeringsbranche heeft die maatschappij ooit opgericht als vangnet voor moeilijk te verzekeren risico's.

Met andere woorden: er moet heel wat gebeuren voordat groepen klanten daadwerkelijk onverzekerbaar worden. Maar als, door welke oorzaak dan ook, dat wel gebeurt, dan is dat een ernstig probleem. Het zal, terecht, politieke reacties oproepen. Niet voor niets beloven leden van het Verbond in de Gedragscode Verzekeraars dat zij zich inspinnen om zoveel mogelijk klanten aan een verzekering te helpen en te voorkomen dat mensen tegen hun wil onverzekerd zijn.

SOLIDARITEITSMONITOR

De zorg dat Big Data-analyses tot een einde van de solidariteit leiden, kan niet alleen worden weggenomen met de bovengenoemde argumenten. Zorgen laten zich immers zelden wegnemen door rationele argumenten. Bovendien vormen Big Data-analyses zo'n krachtig hulpmiddel voor verzekeraars, dat daar passende waarborgen bij horen. Daarom vindt het Verbond dat er een extra stap nodig is: de Solidariteitsmonitor. Dat is een 'early warning tool' waarmee het Verbond mogelijke onverzekerbaarheid in een vroeg stadium wil opsporen. Idee is dat hiervoor een aantal maatmensen wordt gedefinieerd. Van die maatmensen wordt jaarlijks bekeken welke premie zij zouden moeten betalen voor een aantal standaardverzekeringen. worden trends zichtbaar en kan beoordeeld worden of op bepaalde plekken in de verzekeringsmarkt onverzekerbaarheid dreigt.

De oorzaak van eventuele uiteenlopende premies zal moeilijk te achterhalen zijn: komt dat door Big Data-analyses of door andere oorzaken? Feitelijk gezien is dat niet zo'n probleem: de gedragscode verplicht verzekeraars om onverzekerbaarheid waar mogelijk te voorkomen, ongeacht de oorzaak.

De naam 'Solidariteitsmonitor' is expres gekozen, ook al zou de monitor wellicht beter een segmentatiemonitor of differentiatie-monitor kunnen heten. Het woord solidariteit is een lastig begrip. Toch is dat de term die criticasters gebruiken als ze over segmentatie en mogelijke onverzekerbaarheid spreken.

Tot slot: wat moet er gebeuren als de monitor laat zien dat de differentiatie echt rap toeneemt en dat onverzekerbaarheid dreigt? Dat is moeilijk te zeggen. Een mogelijkheid zou kunnen zijn dat er methoden ontwikkeld worden (preventieadviezen) om mensen te helpen zelf hun verzekeraar te laten bevorderen. Een andere mogelijkheid kan zijn dat de sector gaat nadenken over vangnet constructies om de mensen die buiten de boot vallen toch een oplossing te bieden. Vooralsnog is dit puur speculeren. Zaak is nu om een goede, betrouwbare monitor te ontwikkelen. ■

OP ZOEK NAAR DE JUISTE MATCH?

Maak voor een persoonlijk en inspirerend gesprek over je professionele toekomst een afspraak met:

Anno Bousema +31 (0)6 53 30 97 52 anno.bousema@financialassets.nl

Mieke Habraken +31 (0)6 27 45 63 70 mieke.habraken@financialassets.nl

www.financialassets.nl

FINANCIAL ASSETS ACTUARIAL
EXECUTIVE SEARCH

SPECIALIST IN PERFECT ACTUARIAL & RISK JOBS:
* NON LIFE * PENSIONS * HEALTH * LIFE INSURANCE * EMPLOYEE BENEFITS * ENTERPRISE RISKMANAGEMENT *
* GENERAL INSURANCE * FINANCE & INVESTMENT * CAPITAL MANAGEMENT *